

Такриз

ба автореферати диссертатсияи Шерализода Меҳринисо Сафар дар мавзӯи «Хусусиятҳои ташаккули фарҳанги сиёсии ҷавонон дар Тоҷикистони муосир» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯйи ихтисоси 5.6.2. Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияи сиёсӣ

Дар шароити муосири рушди ҷомеаи Тоҷикистон, ки бо равандҳои мураккаби иҷтимоӣ, сиёсӣ ва фарҳангӣ, инчунин таъсири густурдаи ҷаҳонишавӣ ва фазои иттилоотӣ тавсиф меёбад, масъалаи ташаккули фарҳанги сиёсии ҷавонон аҳамияти махсус пайдо намудааст. Аз ин лиҳоз, мавзӯи диссертатсияи Шерализода Меҳринисо Сафар ба яке аз масъалаҳои калидии илми сиёсатшиносӣ ва амалияи сиёсати давлатӣ рабт дошта, дорои мубрамияти баланди илмӣ ва амалӣ мебошад.

Муаллиф дар автореферати худ ба таври муътамад ва мантиқӣ асоснок менамояд, ки фарҳанги сиёсӣ ҳамчун ҷузъи таркибии раванди иҷтимоишавии сиёсӣ на танҳо воситаи шаклгирии ҷаҳонбинӣ, арзишҳо ва рафтори сиёсии ҷавонон мебошад, балки ҳамчун механизми калидии танзимкунандаи муносибати онҳо бо ниҳодҳои давлатӣ ва равандҳои сиёсӣ баромад мекунад. Аз ин лиҳоз, сатҳи ташаккули фарҳанги сиёсӣ мустақиман ба дараҷаи дарки ҷавонон аз моҳияти ҳокимият, сиёсати давлатӣ ва масъулияти шаҳрвандии онҳо таъсир мерасонад. Дар ин замина, муаллиф дуруст таъкид менамояд, ки фарҳанги сиёсии ҷавонон на танҳо омилест, ки иштироки фаъоли онҳоро дар ҳаёти сиёсӣ таъмин месозад, балки ҳамзамон ҳамчун шарти муҳимми ташаккули суботи сиёсӣ ва рушди устувори низоми сиёсӣ хизмат менамояд. Ҷавононе, ки дорои фарҳанги баланди сиёсӣ мебошанд, қобилияти таҳлили интиқодии воқеият, қабули қарорҳои мустақилона ва иштирок дар равандҳои демократиро доро буда, метавонанд ҳамчун неруи созанда ва пешбарандаи ҷомеа баромад намоёнд. Баръакс, паст будани сатҳи фарҳанги сиёсӣ метавонад ба паҳн гардидани бепарвоии сиёсӣ, нигилизм ва ё ҳатто таъсирпазирӣ аз идеологияҳои носолим мусоидат намоёнд.

Аз нуқтаи назари муаллиф, фарҳанги сиёсӣ ҳамчунин омили муҳимми рушди ҷомеаи шаҳрвандӣ ба ҳисоб меравад, зеро маҳз тавассути он сатҳи эътимод ба ниҳодҳои давлатӣ, иштироки шаҳрвандон дар идоракунии ҷомеа ва ташаккули фазои гуногунандешӣ муайян мегардад. Дар чунин шароит,

фарҳанги сиёсӣ на танҳо хусусияти инфиродӣ, балки дорои мазмунӣ иҷтимоӣ ва институтсионалӣ гардида, ба сифати пояи устувории муносибатҳои сиёсӣ баромад мекунад.

Дар шароити Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки қисми зиёди аҳолиро ҷавонон ташкил медиҳанд ва онҳо ҳамчун захираи асосии демографӣ ва иҷтимоии кишвар баррасӣ мегарданд, масъалаи ташаккули фарҳанги сиёсии онҳо аҳаммияти махсусан стратегӣ пайдо мекунад. Муаллиф ба таври асоснок нишон медиҳад, ки самтгирии минбаъдаи рушди сиёсӣ, иҷтимоӣ ва ҳатто иқтисодии кишвар аз сатҳи маърифати сиёсӣ, худшиносии миллӣ ва ҷаҳоншиносии шаҳрвандии насли ҷавон вобастагии зич дорад. Аз ин рӯ, таҳқиқи ҷаҳоншиносии ин масъала на танҳо аҳаммияти назариявӣ, балки амалӣ низ дорад ва метавонад ҳамчун замина барои тақмили сиёсати давлатии ҷавонон ва таҳкими пояҳои ҷомеаи демократӣ хизмат намояд.

Дар аҷаи таҳқиқи масъала дар автореферат ба таври қонекунонда инъикос ёфтааст. Муаллиф доираи васеи адабиёти илмӣ ватанӣ ва хориҷиро фаро гирифта, нишон медиҳад, ки масъалаи фарҳанги сиёсӣ дар илмҳои сиёсӣ дорои таърихи тӯлонӣ буда, аз ҷониби муҳаққиқони маъруф мавриди таҳқиқ қарор гирифтааст. Ҳамзамон, қайд мегардад, ки ҷаҳоншиносии марбут ба фарҳанги сиёсии ҷавонон дар шароити Тоҷикистони муосир ҳанӯз ҳам таҳқиқи амиқ ва ҷаҳоншиносибаро тақозо менамоянд, ки ин зарурати анҷом додани таҳқиқоти маъруро боз ҳам тақвият мебахшад.

Навгони илмӣ таҳқиқот дар автореферат ба таври возеҳ ва мантиқӣ ифода ёфтааст. Муаллиф фарҳанги сиёсии ҷавонро ҳамчун зерфарҳанги мушакил дар доираи фарҳанги умумӣ сиёсӣ баррасӣ намуда, хусусиятҳои онро дар шароити ҷаҳоншиносивӣ ва бархӯрди тамаддунҳо муайян қардааст. Илова бар ин, таъсири шабакаҳои иҷтимоӣ ба ташаккули ҷаҳонбинӣ ва мавқеи сиёсии ҷавонон мавриди таҳлили амиқ қарор гирифта, зарурати ташаккули фарҳанги иттилоотӣ онҳо асоснок қарда шудааст. Ин ҷанба аз нуқтаи назари илмӣ муҳим буда, ба воқеияти ҷомеаи муосир пурра мутобиқ мебошад.

Муҳтавои автореферат нишон медиҳад, ки муаллиф масъалаҳои назариявӣ ва амалиро ба таври ҳамгиро баррасӣ намуда, тавонистааст робитаи мантиқии байни онҳоро таъмин намояд. Хулосаҳо ва пешниҳодҳои илмӣ баёншуда дар заминаи таҳлили амиқи маводи назариявӣ ва маълумоти воқеӣ ташаккул ёфта, бо далелҳои бозғайнимод асоснок қарда шудаанд. Ин ҳолат ба натиҷаҳои таҳқиқот хусусияти зъғайнимоднок ва арзишманд мебахшад.

Аҳаммияти илмӣ таҳқиқот дар он зоҳир мегардад, ки муаллиф ба рушди назарияи фарҳанги сиёсӣ ва иҷтимоишавӣ сиёсӣ саҳми муайян гузоштааст. Хулосаҳои пешниҳодшуда метавонанд барои таҳқиқоти минбаъда дар соҳаи сиёсатшиносӣ заминаи назариявӣ фароҳам оваранд. Аҳаммияти амалии

таҳқиқот дар он ифода меёбад, ки натиҷаҳои он метавонанд дар фаъолияти мақомоти давлатӣ, бахусус сохторҳои марбут ба сиёсати ҷавонон, маориф ва фарҳанг истифода шаванд. Пешниҳодҳои муаллиф ҷиҳати баланд бардоштани сатҳи фарҳанги сиёсии ҷавонон, рушди тафаккури интиқодӣ ва ташаккули мавқеи шахрвандии онҳо аҳамияти амалӣ доранд.

Дар матни автореферат баъзе хатоҳои услубӣ ба назар мерасанд. Дар ҷойи баъзе мафҳумҳо бояд вожаҳои мувофиқ истифода мегардид. Масалан, дар ҷойи иттилоотикунонӣ вожаи «иттилоотонӣ», ба ҷойи ҷомеапазирӣ вожаи «иҷтимоишавӣ» ва ғ. Бояд гуфт, ки камбудии мазкур арзиши илмӣ таҳқиқоти Шерализода Меҳринисо Сафарро коҳиш намедиханд.

Эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқот бо истифодаи методҳои муосири илмӣ, таҳлили мантиқӣ ва сарчашмаҳои муътамад таъмин гардидааст. Муаллиф аз усулҳои таҳлили системавӣ, муқоисавӣ ва таҷзия истифода бурда, натиҷаҳои худро бо далелҳои илмӣ асоснок намудааст.

Дар маҷмӯъ, автореферати диссертатсияи Шерализода Меҳринисо Сафар ба талаботи муқаррарнамудай Комиссияи олии аттестатсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ буда, натиҷаҳои таҳқиқот дорои аҳамияти илмӣ ва амалӣ мебошанд. Бо дарназардошти гуфтаҳои боло, чунин хулоса баровардан мумкин аст, ки таҳқиқоти мазкур кори илмӣ анҷомёфта буда, муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯйи ихтисоси 5.6.2. Ниҳодҳо, равандҳо ва технологияи сиёсӣ мебошад.

Муқарриз:

Доктори илмҳои сиёсӣ, профессори
кафедраи равандҳои сиёсӣ дар Тоҷикистон,
факултети фалсафаи ДМТ
Сафарализода Хучамурод Қуддусӣ

Имзои Сафарализода Х.Қ.ро таълиқ менамоям.
Сардори раёсати кадрҳои корҳои махсуси ДМТ.
Шодихонзода Эмомалӣ

«05» 05 соли 2026.

Суроғаи муқарриз:

734025, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
ш. Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 33.
Тел.: + 992 988127383
E-mail: quddusov@mail.ru